

in der Pharmazie erwarb er in Pest 1859. Er war mit seiner unruhigen Natur und revolutionärer Besinnung eine profilierte Persönlichkeit. Er nahm teil in der Freiheitskämpfen von Polen, Amerika und Italien und später übersiedelte er nach Bulgarien damals unter türkischer

Heerrschaft. 1862 gründete er in Sumen die erste Apotheke von europäischem Format; er nahm auch im kulturellen Leben aktiven Teil. Mit seiner Tätigkeit machte er sich einen Namen in der bulgarischen Pharmazie und der Kulturgeschichte von Bulgarien.

(*Gyógyszer-ellenőrző Laboratórium Sumen, Bulgária és Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszertára, Budapest IX, Hőgyes Endre u 7.*)

Érkezett: 1971. III. 19.

Gyógyszerészet 15. 271. 1971.

A BUDA-VÁRI „FEKETE SAS” GYÓGYSZERTÁR HOZZÁSZÓLÁS CZAGÁNY ISTVÁN HASONLÓ CÍMŰ DOLGOZATÁHOZ

DR. TÁPLÁNYI ENDRE

Czagány István műemléktörténeti, művészettörténeti, valamint gyógyszer-történeti szempontból értékes munkáját néhány gyógyszerészeti vonatkozású adattal egészítem ki.

A szerző által említett *Beer József Kajetán* gyógyszerész 1761. okt. 23-án folyamodványt nyújtott be a Városi Tanácshoz a Várban levő, eladásra kerülő tábori gyógyszer-tár megvételére. A vételt megelőzően polgárjogot kért a várostól, mivel polgári üzletet, adásvételt csak városi polgár folytathatott abban az időben. A jogmegadás biztosítása céljából *Beer* felajánlotta, hogy a városi kórház szegényei részére a szükséges gyógyszereket ingyen szolgáltatja ki. Ebbe a város könnyen belement, így *Beer* a polgárjogot 1762. jan. 11-ével meg is kapta [1].

A város élt a felajánlott lehetőségekkel, és a városi kórház részére rendelt nagy mennyiségű gyógyszerrel szinte tönkretette a tulajdonost *Beer* megbánva ajánlatát, egy év múlva beadványt adott a Városhoz és kérte, hogy mentse fel a kötelezettsége alól — vagy legalábbis a szállítandó gyógyszerek felét térítse meg (mivel egészen ingyen nem adhatja) —, különben anyagilag teljesen ruinalódik. Kérelmét a Tanács elutasította [1].

1763. ápr. 7-én *Mária Terézia* latin nyelvű leiratot intézett a Budai Tanácshoz, melyben a *Beer József Kajetán* nevére szóló gyógyszer-tár adásvételét jóváhagyta. A tulajdonos a Tanács 1763. okt. 27-én kelt elutasító határozatát megfellebbezte a legfelsőbb helyre, és erre a Tanács 1764. márc. 8-án, illetve 14-én kelt határozatával *Beert* minden kötelezettség alól felmentette, s így a Város a gyógyszer felétől is elesett [1].

Mária Terézia leirata az adásvételi jóváhagyáson kívül biztosította a gyógyszer-tár nyilvános polgári jellegét is. A gyógyszer-tár ekkor „*Fekete Sas*” néven működött a Várban, a volt Dísz téren. Később az 1800-as évek első felében (1834-ben) *Grönberg Ferenc* után — aki „*Údvari gyógyszerész*” címet kapott — a „*Császári Királyi Údvari Gyógyszertár*” elnevezést vette fel [4]. A későbbi tulajdonosok mindegyike folyamadt a címért, amit

meg is kaptak. A gyógyszer-tár reáljogosultságát a Budai Tanács a 27 051—1856 számú rendeletével ismerte el [4]. Erről a Fővárosi Levéltárban található, *Grünberg Ferenc* nevére szóló, német nyelvű leirat tanúskodik.

A tulajdonosok változásával a reáljogosultság is változott. A reáljogot 1857-ben *Majláth Rudolf* és felesége, 1859-ben *Bakács Sándor*, 1868-ban *Pichler Győző*, 1872-ben pedig *dr. Telkessy Iván* kapta meg. 1906-ban az akkori B. M. 131 391.—1906 sz. rendelettel a Dísz téren levő gyógyszer-tárat a VIII. ker. Baross utca 44. szám alá helyeztette. Az áthelyezéssel együtt nevét is megváltoztatta a gyógyszer-tár: „*Szent Szív*” elnevezést vette fel [1]. Eredetileg a rendelet a Szcitovszky térre való áthelyezésére szólt, de ott alkalmas helyiség nem volt, ezért az akkori miniszter a VIII. ker. Mária utca és VIII. ker. Baross utca sarkán levő házba való elhelyezéséhez hozzájárult [4]. (Ez a gyógyszer-tár felújított állapotban ma is működik *Murányi Dénesné* vezetésével, a *Fővárosi Tanács 807-es* gyógyszer-táraként.)

Dr. Telkessy Iván után örökösei kapták meg a „*Szent Szív*” gyógyszer-tár reáljogát 1919-ig; ekkor *Bartha Endre* és felesége (*Hoffmann Magdolna*), majd *Weöres Gyula* és felesége (*Gayer Sarolta*) 1933-ig, utána özv. *Spergely Imréné* és fia, utánuk *dr. Görgő Tibor*, ezután *Ember Elek*, 1943-ban pedig *Remesák Miklós*, ill. 1947-ben *Réthelyi Károly*, *dr. Réthelyi Jenő*, végül *Németh Edü* voltak a reáljogosítvány utolsó tulajdonosai [2].

IRODALOM

1. *Dr. Baradlay J., Bárony E.*: A magyar gyógyszerészet története. Budapest (1930). — 2. *Faragó S., Márkus D., Somogyi S.*: Gyógyszerészek Naptára (1947). — 3. *Dr. Szász T.*: Gyógyszerészeti Almanach (1942). — 4. *Dr. Sztankay I.*: A gyógyszerészetre és a budapesti gyógyszer-tárakra vonatkozó adatok. Budapest (1933).

(*Fővárosi Tanács Gyógyszertári Központja, 822-es Gyógyszertár*)